

Provenuvirkninger ved at indføre en engangsskat på ekstraordinær profit i Danmark

2. udgave

Rapporten er udarbejdet af HBS Economics for Fagbevægelsens Hovedorganisation

NOVEMBER 2022

Forord

Som følge af de stærkt stigende energipriser forventes mange energiselskaber i ind- og udland at have en ekstraordinær stor indtjening i år. Som modreaktion har flere lande allerede indført en midlertidig skat på ekstraordinær profit. Senest har EU vedtaget en aftale om midlertidigt at indføre særskatter på de energiselskaber, der tjener ekstraordinært meget på de stigende energiprisen.

På den baggrund har Fagbevægelsens Hovedorganisation bedt HBS Economics om at undersøge provenuvirkningen ved at indføre en engangsskat på ekstraordinær profit i Danmark.

Konkret vurderer vi provenuvirkningen ved at skatten alene pålægges energivirksomheder i Danmark. Desuden kommer vi med et skøn for provenuvirkningen, hvis skatten også pålægges virksomheder i andre brancher.

Denne rapport præsenterer undersøgelsens resultater. Dette er den 2. udgave af rapporten. I forhold til den 1. udgave er nærværende rapport blevet opdateret med bl.a. yderligere regnskabstal.

Fagbevægelsens Hovedorganisation har bidraget med input og konstruktive kommentarer til undersøgelsen.

København, november 2022.

Esben Anton Schultz
Partner, HBS Economics

HBS ECONOMICS

Skat på ekstraordinær profit*

En skat på ekstraordinær profit ("windfall tax") er en skat på den merprofit, som pludseligt og uventet tilfalder bestemte virksomheder eller brancher som følge af hændelser, de ikke selv kontrollerer. Det kan fx være som følge af krig og naturkatastrofer, som pludseligt skaber store stigninger i efterspørgslen efter og/eller store fald i udbuddet af bestemte varer. Fx er den aktuelle gaskonflikt med Rusland, som har skabt bekymring for mangel på gas i det meste af EU, en væsentlig årsag til de stærkt stigende energipriser.

En engangsskat på ekstraordinær profit, som alene beskatter den indkomst, der ligger udover normalafkastet ved den anvendte kapital, er umiddelbart en mindre samfundsøkonomisk omkostningsfuld måde at tilvejebringe provenu end fx den normale selskabsskat. Det skyldes, at den ekstraordinære profit ikke opstår som følge af konkrete handlinger fra virksomhedernes side, men alene som følge af hændelser, virksomhederne ikke selv kontrollerer.

Hvis man indfører en engangsskat på ekstraordinær profit kan forventningerne om, at sådanne fremtidige ekstraordinære skatter gentages også øges. Det kan bidrage til, at engangsskatten på ekstraordinær profit kan have en forvriddende effekt, bl.a. fordi det kan påvirke incitamenterne til at investere i det pågældende land eller den pågældende branche. Det er dog svært at vurdere, i hvor høj grad en midlertidig skat aflejrer sig i fremtidige forventninger. Hvis skatten, som planlagt, indføres i alle EU-lande, vil det desuden bidrage til at reducere en evt. forvriddende effekt.

En skat på ekstraordinær profit har desuden fordelingsmæssige konsekvenser. Ofte begrundes en skat på ekstraordinær profit med ønsket om at omfordele indkomst fra dem, som har opnået disse pludselige og tilfældige gevinster, til andre grupper, fx dem, der er hårdest ramt af de stigende energipriser. I sidste ende er det derfor alene et politisk valg, om man vil indføre en skat på ekstraordinær profit eller ej.

*Indholdet på denne side bygger bl.a. på den seneste rapport fra Det Økonomisk Råds formandsskab, Dansk Økonomi, efterår 2022.

Sammenfatning

I denne rapport undersøger vi provenuvirkningen ved at indføre en engangsskat på ekstraordinær profit i Danmark. Konkret vurderer vi provenuvirkningen ved at indføre skatten for energivirksomheder. Desuden kommer vi med et skøn for provenuvirkningen, hvis skatten også pålægges virksomheder i andre brancher.

Vores provenuvurderinger vedrører alene det umiddelbare provenu, og vi ser dermed bort fra tilbageløb og evt. adfærdseffekter.

EU har for nyligt vedtaget en aftale, som bl.a. indeholder et såkaldt solidaritetsbidrag for visse energivirksomheder, som har ekstraordinær stor indtjening i år og næste år. Ifølge aftalen er den del af virksomhedernes indtjening i 2022, som er 20 pct. højere end gennemsnittet for de foregående fire år, ekstraordinær profit. Vi tager udgangspunkt i denne metode til at vurdere, om en virksomhed har ekstraordinær profit eller ej.

Aftalen indeholder også et indtjeningsloft for virksomheder, der producerer el. I vores beregninger ser vi bort fra indtjeningsloftet, bl.a. fordi vi ikke kan skelne mellem, om energiselskabernes indtjening kommer fra el eller andre aktiviteter. Hvis indtjeningsloftet indføres, vil det reducere indtjeningen blandt de virksomheder, der producerer el. Og hvis det sker samtidigt med skatten på ekstraordinær profit, vil det provenu, der kommer fra en engangsskat på ekstraordinær profit, blive mindre end det, vi når frem til. Omvendt kommer der så et provenu fra indtjeningsloftet, som forventes at overstige det mindreprovenu ved engangsskatten på ekstraordinær profit, som indførslen af indtjeningsloftet giver anledning til.

Vores provenuberegninger er baseret på offentligt tilgængelige data om virksomheders skattebetalinger, skattepligtige indkomst og indtjening. På grund af bl.a. manglende data, har vi foretaget en række forsimplede beregningsantagelser, og vores provenuvurderinger er derfor forbundet med nogen usikkerhed. Overordnet set vurderer vi dog, at vores provenuvurderinger er konservative skøn for provenuvirkningen ved at indføre en engangsskat på ekstraordinær profit i 2022.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

Den danske energisektor forventes at have en skattepligtig indkomst på knap 30 mia. kr. i 2022. Til sammenligning havde den en skattepligtig indkomst på ca. 22 mia. kr. (2022-niveau), når man ser på gennemsnittet fra 2019 til 2021. Det svarer til en stigning på 40 pct.

Hvis der indføres en engangsskat på 30 pct. af den ekstraordinære profit i den danske energisektor, vurderer vi, at det vil give en umiddelbar provenuvirkning på godt 1,8 mia. kr. i 2022. Det svarer til knap 6 pct. af den skattepligtige indkomst i sektoren.

Der er desuden et væsentligt provenupotentiale i at udbrede skatten til virksomheder i andre brancher. Vi skønner, at en engangsskat på 30 pct. af den ekstraordinære profit i alle brancher i Danmark vil indbringe et umiddelbart provenu på ca. 11,3 mia. kr. i 2022.

Det skyldes, at der i år også forventes en ekstraordinær høj indtjening blandt virksomheder inden for bl.a. finansiering og forsikring, erhvervsservice og transport.

Den nye EU-aftale

Som en reaktion på de stigende energipriser vedtog EU i slutningen af september 2022 en aftale, der skal skruer ned for energiforbruget hos forbrugerne og op for skatten på de virksomheder, der tjener ekstraordinært meget på energikrisen.

Aftalen består af tre dele: et solidaritetsbidrag, et indtjeningsloft (som i praksis vil fungere som en skat på el producerende virksomheders ekstraordinære profit) og en reduktion af efterspørgslen efter el.

Hvordan elementerne i aftalen præcist skal udformes, skal drøftes i de enkelte medlemslande, og i Danmark er alle detaljerne ikke på plads endnu.

SAMMENHÆNG TIL VORES UNDERSØGELSE

Ifølge aftalen om solidaritetsbidraget er den del af virksomhedernes indtjening i 2022, som er 20 pct. højere end gennemsnittet for de foregående fire år, ekstraordinær profit. I denne undersøgelse anvender vi som nævnt denne metode til at vurdere, om en virksomhed har ekstraordinær profit eller ej.

Ifølge aftalen skal bidraget alene omfatte de energivirksomheder, der producerer fossile brændstoffer, og som har en ekstraordinær profit. I vores beregninger medtages hele energisektoren, bl.a. fordi vi ikke kan skelne mellem, om energivirksomhedernes indtjening mv. kommer fra el eller andre aktiviteter. Vores vurderinger af provenuvirkningen ved at indføre en engangsskat på ekstraordinær profit i energisektoren, svarer således ikke til den forventede provenuvirkning ved at indføre solidaritetsbidraget i Danmark.

Solidaritetsbidrag

Et solidaritetsbidrag for virksomheder i energisektoren, der producerer fossile brændstoffer, som har en ekstraordinær profit.

Indtjeningsloft

Et indtjeningsloft for virksomheder, der producerer el på 180 euro per megawatttime produceret.

Reducere el-efterspørgsel

Den generelle el-efterspørgsel skal reduceres med 10 pct. for alle medlemslandene.

Data- og metodegrundlag

Neden for har vi kort beskrevet de data og den metode, som ligger til grund for vores vurderinger af provenuvirkningerne ved at indføre en engangsskat på ekstraordinær profit i Danmark.

SKATTEBASE OG BEREGNING AF EKSTRAORDINÆR PPROFIT

På baggrund af virksomhedernes regnskabsdata er det ikke altid muligt at afgøre, hvor stor en andel af deres profit som vedrører aktiviteter i Danmark og dermed skal beskattes i Danmark.

Derfor bruger vi i stedet virksomhedernes skattepligtige indkomst i Danmark som base for en engangsskat på ekstraordinær profit. Vi vurderer, at den skattepligtige indkomst i Danmark er et retvisende mål for virksomhedernes profit i Danmark.

Skattestyrelsen offentliggør skattelister, som indeholder den skattepligtige indkomst (og skattebetalinger) for alle virksomheder, der betaler skat i Danmark. De er dog ikke blevet offentliggjort for 2021 (og selvsagt ikke for 2022) endnu.

Vi beregner derfor virksomhedernes (forventede) skattepligtige indkomster i 2021 og 2022 ved at fremskrive deres skattepligtige indkomst i 2019 på baggrund af virksomhedernes (forventede) vækst i overskuddet fra 2019 til 2021 og 2022. Det er bl.a. sket p.b.a. en gennemgang af virksomhedernes aktuelle regnskaber i CVR-registret.

Ifølge den nye EU-aftale er den del af virksomhedernes indtjening i 2022, som er 20 pct. højere end gennemsnittet for de foregående fire år, ekstraordinær profit. Vi tager udgangspunkt i denne metode til at vurdere, om en virksomhed har ekstraordinær profit eller ej.

Da vi kun har estimerede værdier for den skattepligtige indkomst i 2021, sammenligner vi den skattepligtige indkomst i 2022 med den gennemsnitlige skattepligtige indkomst årene 2017-2020. De skattepligtige indkomster fra 2017-2020 er blevet opskrevet til 2022-niveau ved hjælp af realvæksten i BNP.

VURDERING AF PROVENU

Når vi vurderer provenuvirkningen ved at indføre en engangsskat på ekstraordinær profit i 2022, er det alene den ekstraordinære profit, som beskattes.

Konkret har vi i denne undersøgelse valgt en skattesats på 30 pct. Denne sats er primært valgt for at illustrere provenuvirkningen ved at indføre en engangsskat på ekstraordinær profit. Satsen er dog på omtrent det samme niveau, som den man allerede har indført i Italien og Storbritannien.

Når vi skal vurdere provenuet har vi desuden valgt at se bort fra virksomheder, der har en forventet skattepligtig indkomst på mindre end 5 mio. kr. i 2022. Det skyldes, at mindre virksomheders indtjening typisk er mere volatil end større virksomheders. Ved at se bort fra dem, reducerer vi risikoen for medtage provenu fra virksomheder, der de facto ikke har opnået gevinster som ikke skyldtes deres egne handlinger. Det har dog stort set ingen betydning for vores provenuskøn, om disse virksomheder medtages eller ej. Ligeledes har det stort set heller ingen betydning, om minimumsgrænsen for skattepligtig indkomst hæves til fx 20 mio. kr.

Stigende indtjening i energisektoren

Priserne på energi er steget markant det seneste år i de fleste EU-lande. Det skyldes bl.a. den aktuelle gaskonflikt med Rusland, som har skabt bekymring for mangel på gas i det meste af EU.

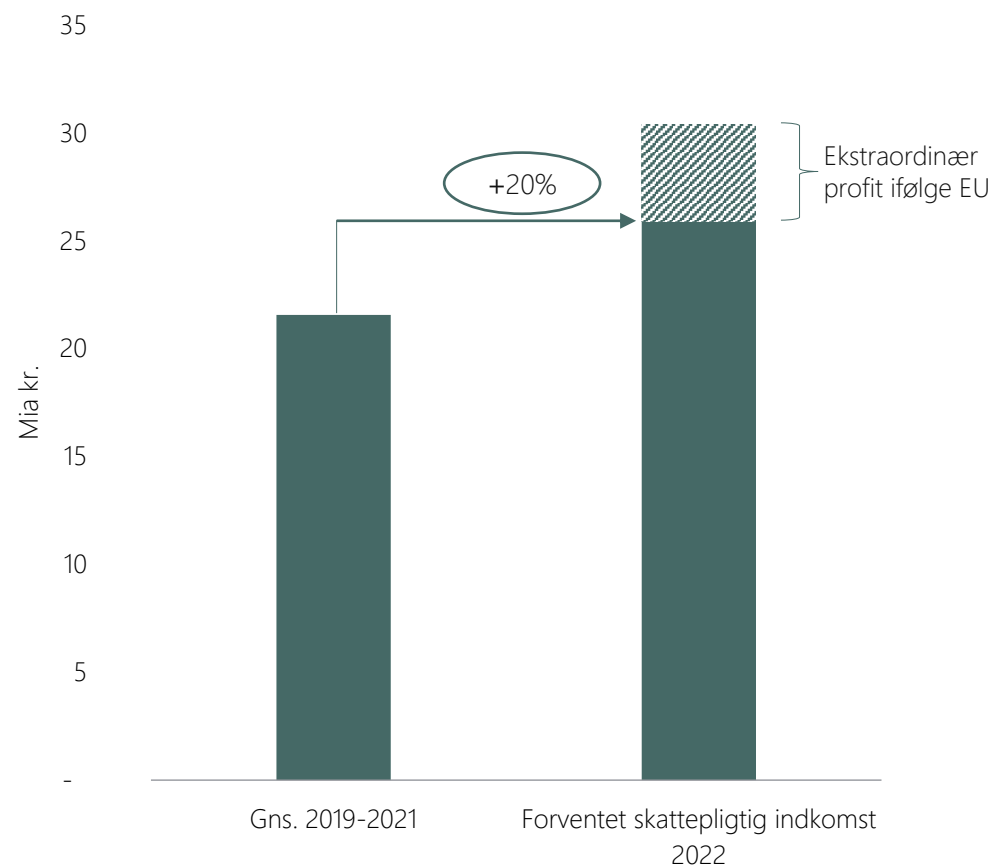
De stigende energipriser medfører, at nogle virksomheder i energisektoren forventes at få en ekstraordinær stor indtjening i 2022.

I denne undersøgelse omfatter energisektoren både energivirksomheder og virksomheder, der handler med energi. Sidstnævnte gruppe er medtaget, fordi de også må forventes at kunne opnå ekstraordinær stor indtjening som følge af de stigende energipriser. Konkret omfatter energisektoren 38 af de største energivirksomheder og energihandelsvirksomheder i Danmark. I bilaget er en oversigt over de medtagne virksomheder. Målt på deres skattepligtige indkomst i 2019 udgør de 99 pct. af den danske energisektor.

På baggrund af virksomhedernes bl.a. kvartal- og halvårsregnskaber for 2022, har vi skønnet over den forventede skattepligtige indkomst for den danske energisektor i 2022. Vi finder, at den danske energisektor forventes at have en skattepligtig indkomst på knap 30 mia. kr. i 2022.

Til sammenligning havde den danske energisektor en skattepligtig indkomst på knap 22 mia. kr. (2022-niveau), når man ser på gennemsnittet mellem 2019 og 2021. Den skattepligtige indkomst i den danske energisektor er således steget med ca. 40 pct. fra 2019/2021 til 2022.

Skattepligtig indkomst i den danske energisektor

Anm.: Den forventede skattepligtige indkomst i 2021 og 2022 er opgjort ved at fremskrive virksomhedernes skattepligtige indkomst i 2019 på baggrund af deres (forventede) vækst i overskuddet fra 2019 til henholdsvis 2021 og 2022. Alle indkomster er opgjort i 2022-niveau.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Skattestyrelsens virksomhedsskattelister og regnskabsdata fra CVR-registret.

Provenuskøn for den danske energisektor

På baggrund vores opgørelser af de skattepligtige indkomster for virksomhederne i energisektoren i Danmark, har vi opgjort, hvilke virksomheder som kan forventes at have en ekstraordinær profit i 2022.

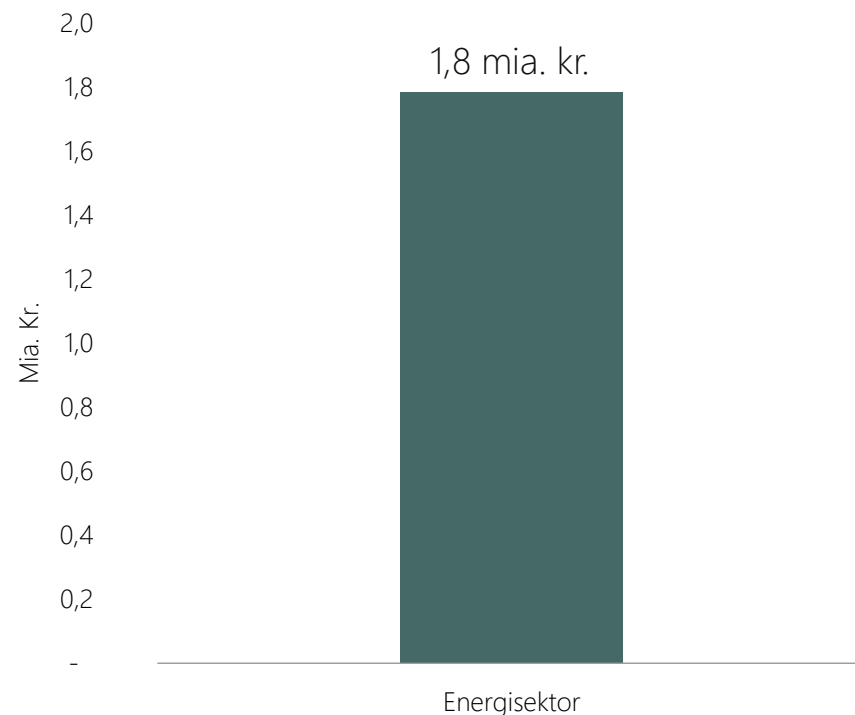
Den ekstraordinære profit er som nævnt opgjort som den del af den (forventede) skattepligtige indkomst i 2022, som er 20 pct. højere end den gennemsnitlige skattepligtige indkomst i årene 2017-2020.

Vi finder, at omkring halvdelen af virksomhederne i den danske energisektor kan forventes at have en ekstraordinær profit i 2022.

Hvis man indfører en engangsskat på 30 pct. af deres ekstraordinære profit i 2022, vil det give en umiddelbar provenuvirkning på godt 1,8 mia. kr. Det svarer knap 6 pct. af den skattepligtige indkomst i energisektoren i 2022.

Satsen på 30 pct. er valgt for at illustrere provenuvirkningen ved at indføre en engangsskat på ekstraordinær profit. Satsen er dog på omtrent det samme niveau, som den man allerede har indført i Italien og Storbritannien.

Skøn for den umiddelbare provenuvirkning ved at pålægge energisektoren i Danmark en engangsskat på 30 pct. af deres ekstraordinære profit i 2022.

Anm.: Ekstraordinær profit er opgjort som den del af den (forventede) skattepligtige indkomst i 2022, som er 20 pct. højere end den gennemsnitlige skattepligtige indkomst i årene 2017-2020. Provenuet er opgjort i 2022-niveau.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Skattestyrelsens virksomhedsskattelister og regnskabsdata fra CVR-registret.

Der er også ekstraordinær profit i andre brancher

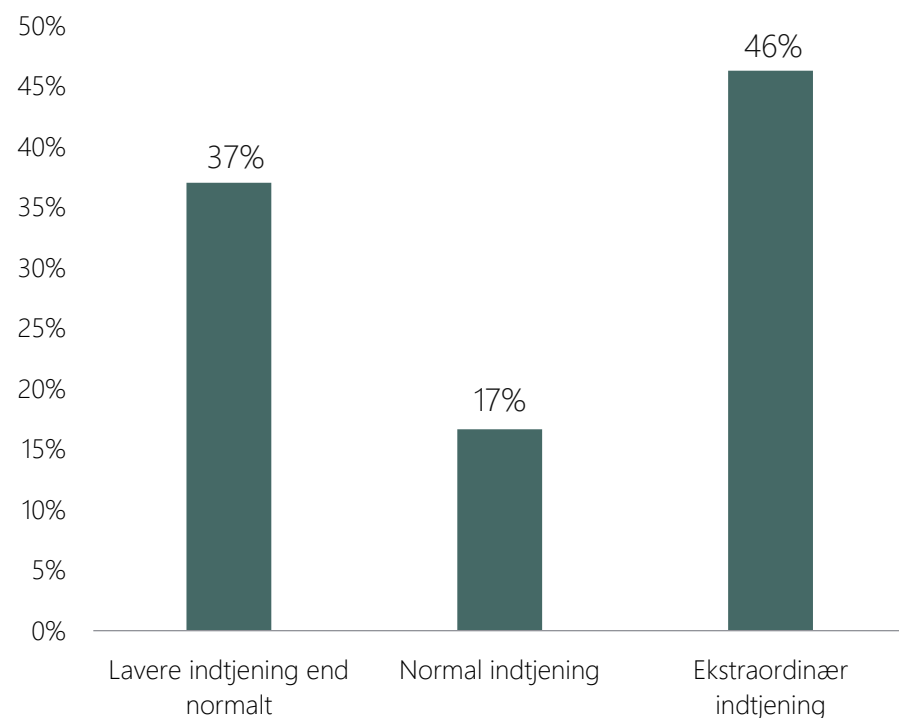
Udover det provenu, som en engangsskat på ekstraordinær profit i energisektoren kan generere, kan der også være et potentiale i at udbrede skatten til virksomheder i andre brancher.

For at illustrere provenupotentialet ved udbrede skatten til andre brancher, har vi taget udgangspunkt i de største børsnoterede virksomheder i Danmark (Large Cap og Mid Cap virksomheder), som ikke allerede indgår i vores afgrænsning af energisektoren i Danmark.

Konkret inddeler vi virksomhederne i tre grupper alt efter, om de forventes at have en indtjening i 2022, som er lavere end normalt, normal eller højere end normalt. Virksomheder med en lavere indtjening end normalt er dem, som forventes at have en indtjening i 2022, der er mindst 20 pct. lavere end deres gennemsnitlige indtjening i årene 2017-2020. Virksomheder med en normal indtjening er dem, der forventes at have en indtjening i 2022, som er mindre end 20 pct. lavere og mindre end 20 pct. højere end deres gennemsnitlige indtjening i årene 2017-2020. Endeligt er virksomheder med ekstraordinær indtjening dem, som har en forventet indtjening i 2022, som er mindst 20 pct. højere end gennemsnittet for årene 2017-2020.

Fordelingen er vist i figuren til højre. Blandt de største børsnoterede virksomheder i Danmark (ekskl. energivirksomheder) forventes 46 pct. at have en ekstraordinær indtjening i 2022. Det illustrerer, at der er i et provenupotentiale i forhold til at udbrede engangsskatten på ekstraordinær profit til virksomheder i andre brancher end energisektoren.

Andelen af de største børsnoterede virksomheder i Danmark (ekskl. energivirksomheder), som i 2022 forventes at have en hhv. lavere indtjening end normalt, normal indtjening og ekstraordinær indtjening.

Anm.: Datagrundlaget består af Large Cap og Mid Cap virksomheder i Danmark ekskl. energivirksomheder. For nogle af virksomhederne er den skattepligtige indkomst ikke tilgængelig, hvorfor de ikke indgår i opgørelsen.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Skattestyrelsens virksomhedsskattelister og regnskabsdata fra CVR-registret.

Udbredelse til alle brancher

På baggrund af provenupotentialet for de største børsnoterede virksomheder i Danmark, har vi lavet et skøn for provenuvirkningen, hvis engangsskatten på ekstraordinær profit bliver udbredt til virksomheder i alle brancher i Danmark.

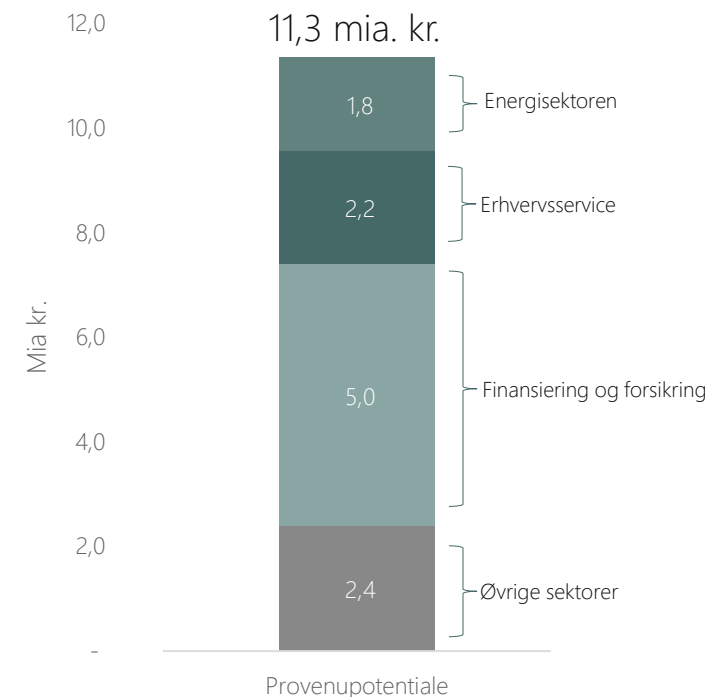
Vi finder, at engangsskatten på ekstraordinær profit har en umiddelbar provenuvirkning på 11,3 mia. kr. i 2022, hvis den udbredes til alle brancher. Det er knap 7 gange højere end hvis skatten alene bliver pålagt virksomheder i energisektoren.

Vi finder, at det største provenupotentiale kommer fra branchen finansiering og forsikring. Det hænger bl.a. sammen med, at branchen også består af holdingselskaber fra andre store virksomheder, hvis aktiviteter knytter sig til andre brancher, men som beskattes gennem deres holdingselskab.

Det skal nævnes, at provenuskønnet for alle brancher alene vedrører virksomheder, som betaler normal selskabsskat i Danmark. Således er virksomheder, der fx betaler tonnageskat, ikke omfattet. Hvis engangsskatten på ekstraordinær profit også pålægges disse virksomheder, vil den forventede provenuvirkning være større end det, vi kommer frem til.

Desuden bør det understreges, at vores skøn for alle brancher er forbundet med noget større usikkerhed end når vi alene ser på energisektoren. Det skyldes bl.a. manglende data for mange virksomheder.

Skøn for den umiddelbare provenuvirkning, hvis virksomheder i alle brancher i Danmark pålægges en engangsskat på 30 pct. af deres ekstraordinære profit.

Anm.: Ekstraordinær profit er opgjort som den del af den (forventede) skattepligtige indkomst i 2022, som er 20 pct. højere end den gennemsnitlige skattepligtige indkomst i årene 2017-2020. Provenuet er opgjort i 2022-niveau. Brancheinddelingen følger i udgangspunktet Danmarks Statistiks brancheinddeling. Energisektoren omfatter i denne undersøgelse også energihandelsvirksomheder, som ifølge Danmarks Statistiks brancheinddeling tilhører en anden branche. Deres provenu er alene medregnet for energisektoren.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Skattestyrelsens virksomhedsskattelister og regnskabsdata fra CVR-registret.

Bilag: Afgræsning af energisektoren

Oversigt over virksomheder, som indgår energisektoren i denne undersøgelse	
A/S Miljøpark Vest	NORECO OLIE- OG GASUDVINDING DANMARK B.V., HOLLAND, DANSK FILIAL
ARK Holding ApS	NORSK ELKRAFT DANMARK A/S
CHEVRON FØROYAR ApS	PETRI HOLDING 3 ApS
Dansk Vindenergi ApS	Pmn Holding ApS
DYNAMIC ENERGY ApS	POWERMART ApS
E.ON DANMARK A/S	Ribe Biogas A/S
Encavis Wind Danmark ApS	Salling Vindkraft ApS
ENERGI DANMARK A/S	SCHLUMBERGER DANMARK ApS
ENERGI FYN HOLDING A/S	Selfinvest ApS
ENVO BIOGAS TØNDER A/S	STANNOW INVEST ApS
Equinor Danmark A/S (omfatter bl.a. Danske Commodities)	TotalEnergies Denmark ASW, Filial af TotalEnergies Denmark ASW, INC., USA
Holdingselskabet af 15. Maj 1997 ApS	TotalEnergies EP Danmark A/S
Incomas Holding ApS	TotalEnergies Upstream Danmark A/S
JMP2 Invest ApS	UL FINANS ApS
MODSTRØM DANMARK A/S	VESTJYSKE NET 60 KV A/S
Nitor Energy A/S	VINDENERGI DANMARK AMBA
Noble Resources Limited	VINDTESTCENTER KAPPEL A/S
NORDIC ENERGY HOUSE HOLDING APS	Ø/strøm A/S
Nordsøfonden	Ørsted A/S

NY KONGENSGADE 9B, 1. SAL
1472 KØBENHAVN K
WWW.HBSECONOMICS.DK
INFO@HBSECONOMICS.DK